

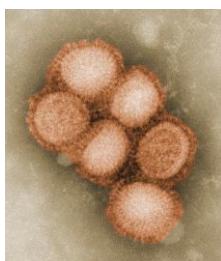
ไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 และมาตรการเฝ้าระวัง

21 พฤษภาคม 2552

เรียนรู้โดย

โปรแกรมโรคติดเชื้ออุบัติใหม่อุบัติช้า
สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

ข้อมูลที่ไว้

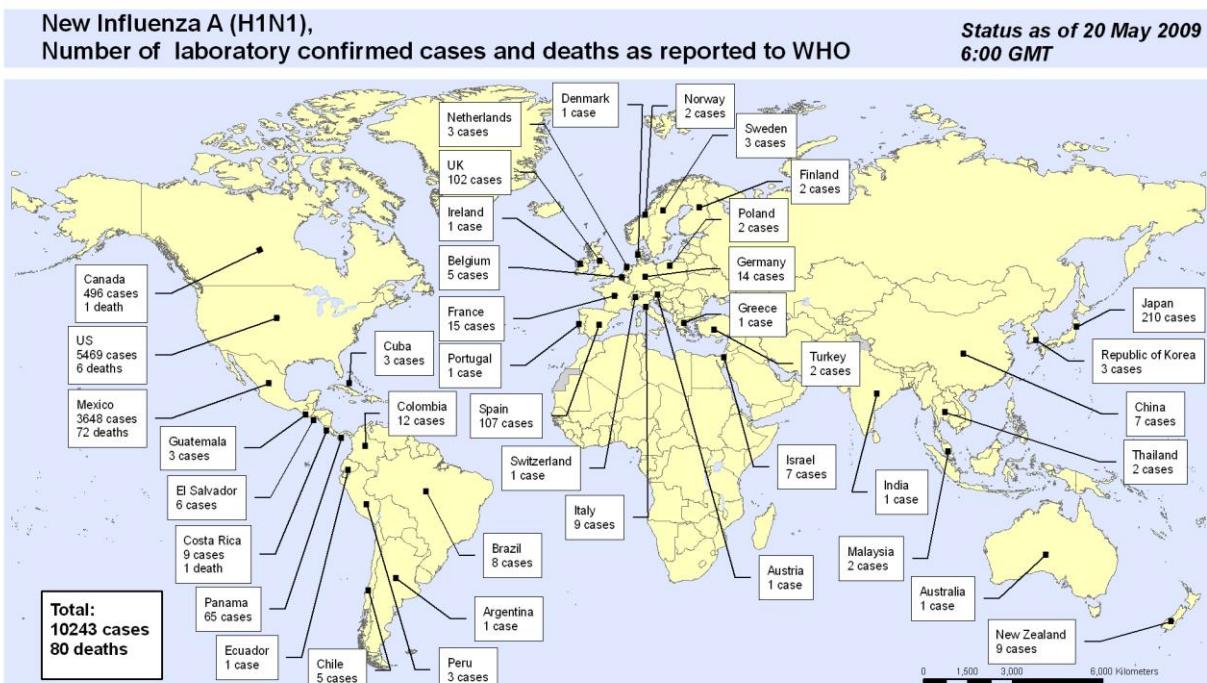
ไวรัส Swine influenza

เชื้อตั้งเดิม Swine influenza เป็นโรคติดเชื้อระบบทางเดินหายใจที่พบในสุกร มีสาเหตุจากการติดเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ชนิดเอ ซึ่งมักจะเกิดการระบาดขึ้นเป็นปกติอยู่แล้ว และโดยปกติไวรัสดังกล่าวจะไม่สามารถติดเชื้อข้ามมาสัมผัสมนุษย์ อย่างไรก็ตามหากมีการสัมผัสรุกรุนแรงที่เป็นโรค จะทำให้มีติดเชื้อ และเกิดการแพร่เชื้อในมนุษย์ได้ ในกรณีที่มีการสัมผัสรอย อาจเกิดชิ้น การติดต่อรวมถึงอาการของโรคมีลักษณะเหมือนกับการติดเชื้อไข้หวัดใหญ่ตามฤดูกาล (Seasonal influenza) ได้แก่ มีไข้ ไอ เจ็บคอ ปวดเมื่อยตามกล้ามเนื้อ ปวดศีรษะ อ่อนเพลีย และมีอาการหน้าสั่น บางรายอาจท้องเสีย และคลื่นไส้อาเจียน ทั้งนี้อาจมีอาการรุนแรง เช่น ปอดบวม ระบบทางเดินหายใจล้มเหลวจนเสียชีวิตในที่สุด

สถานการณ์ปัจจุบัน

พบการระบาดของโรคที่ประเทศไทยเม็กซิโก และประเทศไทยรัฐอเมริกา ส่วนใหญ่เกิดการติดเชื้อในกลุ่มอายุ 25-45 ปี การระบาดในประเทศไทยทำให้ผู้ติดเชื้อเกิดอาการรุนแรง และบางรายเสียชีวิต

นอกจากนี้ยังมีการยืนยันการระบาดเพิ่มเติมในอีก 39 ประเทศ ในทวีปอเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ ยุโรป เอเชีย และออสเตรเลีย และคาดว่าการระบาดได้แพร่ไป เกือบทั่วภูมิภาคของโลก โดยวันที่ 3 พฤษภาคม 2552 มีรายงานว่า พบรการติดเชื้อในสุกรที่รัฐอัลเบอร์ตา ประเทศไทยแคนาดา โดยมีการสันนิษฐานว่า เป็นการติดเชื้อจากมนุษย์สู่สุกร โดยได้มีการจำกัดอย่างเข้มงวด

The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the World Health Organization concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. Dotted lines on maps represent approximate border lines for which there may not yet be full agreement.

Data Source: World Health Organization
Map Production: Public Health Information
and Geographic Information Systems (GIS)
World Health Organization

World Health Organization
© WHO 2009. All rights reserved

Map produced: 20 May 2009 6:00 GMT

ข้อมูลยืนยัน ณ วันที่ 20 พฤษภาคม 2552 จากองค์การอนามัยโลก ระบุว่า มีการติดเชื้อในมนุษย์แล้วจำนวน 10,243 ราย และมีผู้เสียชีวิตจากการติดเชื้อดังกล่าว 80 ราย จากประเทศเม็กซิโก สหรัฐอเมริกา แคนาดา และคอสตาริกา สำหรับประเทศไทย มีการส่งตัวอย่างที่ต้องสงสัยไปตรวจยืนยันผลซ้ำที่ US-CDC และมีการประกาศอย่างเป็นทางการโดยกระทรวงสาธารณสุขแล้วว่า มีผู้ติดเชื้อจำนวน 2 ราย ในเบื้องต้นกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้เผยแพร่ลำดับเบสยีนอีแมกกลูตินิน (HA) บางส่วน (284 เบส) ในฐานข้อมูล NCBI เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2552 (ที่มา: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/nuccore/GQ132184>) จากการเปรียบเทียบลำดับเบสกับไวรัสอื่นในฐานข้อมูล พบว่ามีความเหมือนกับไวรัสที่ระบาดในประเทศเม็กซิโก สหรัฐอเมริกา และแคนาดา 100% ทั้งนี้มีการเผยแพร่ลำดับเบสยีนทั้งหมดของเชื้อไวรัส A/ Nonthaburi/ 102/ 2009 (H1N1) เป็นที่เรียบร้อยแล้วในวันที่ 15 พฤษภาคม 2552 (ที่มา: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/genomes/FLU/SwineFlu.html>)

ข้อมูลเบื้องต้นของไวรัสสายพันธุ์ใหม่

- **Influenza A/ California/ 04/ 2009 (H1N1)** เกิดขึ้นจาก การแลกเปลี่ยนชิ้นส่วนยีน (reassortment) ของไวรัส 3 ชนิด ได้แก่ มนุษย์ สุกร และนก ซึ่งไม่เคยพบในที่ใดมาก่อนในโลก
- มีความไวต่อยาต้านไวรัส Oseltamivir และ Zanamivir แต่ต้าน Amantadine และ Rimantadine

ความเสี่ยงต่อการเกิดระบาดใหญ่

ทาง WHO ได้ยกระดับการระบาดขึ้นเป็นระดับ 5 เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2552 เชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ดังกล่าว มีความสามารถในการติดต่อจากคนสู่คนได้ดี โดยไม่ต้องผ่านตัวกลาง เช่น สุกร อีกด้วย ซึ่งอาจก่อให้เกิดการระบาดใหญ่ของไข้หวัดใหญ่ดังเข่นที่เคยเกิดมาแล้วในอดีตได้

มีวัคซีนป้องกันหรือไม่

ขณะนี้ยังไม่มีวัคซีนป้องกัน Swine influenza สำหรับมนุษย์ และยังไม่มีข้อมูลบ่งชี้ว่า วัคซีนป้องกันไข้หวัดใหญ่ที่มีการฉีดกันในทุกๆปี จะสามารถป้องกันการติดเชื้อไวรัสดังกล่าวได้

มียารักษาหรือไม่

ผู้ป่วยส่วนใหญ่จะหายจากโรคได้ แต่ในประเทศ Mexico มีอัตราตายร้อยละ 6 แต่ไวรัสที่กำลังระบาดอยู่ในขณะนี้ต้องยา Amantadine/ Rimantadine และ แพทย์จึงต้องรักษาโรคด้วยการให้ยา Oseltamivir หรือ ยา Zanamivir

มีวิธีการป้องกันเบื้องต้นอย่างไร

- ล้างมือให้สะอาดด้วยน้ำสบู่ หรือแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะหลังไอ หรือ จาม
- สวมหน้ากากอนามัย
- หลีกเลี่ยงการสัมผัสผู้ป่วย
- หลีกเลี่ยงสถานที่สาธารณะ เช่น โรงพยาบาล
- หากสงสัยว่ามีอาการป่วยให้พบแพทย์

ยังรับประทานเนื้อสุกรและผลิตภัณฑ์จากสุกรได้ตามปกติ หรือไม่

เนื่องจากไวรัสซี งเป็นสาเหตุของโรค ถูกจำกัดอยู่ในอุณหภูมิมากกว่า 70 องศา เชลเซียต และยังไม่ปรากฏรายงานการระบาดจากสุกรมาสู่คน ดังนั้นประชาชนสามารถรับประทานเนื้อสุกรที่ปรุงสุกได้ตามปกติ

มาตรการหลักของกระทรวงสาธารณสุข

1. การเฝ้าระวังโรคให้มีความเข้มแข็ง เพื่อตรวจค้นหาผู้ป่วยได้อย่างครอบคลุม และเร็วที่สุดเพื่อควบคุมได้อย่างรวดเร็ว โดยปรับระบบเฝ้าระวังที่มีอยู่มาใช้ เช่น การใช้เครื่อง Thermo scan ตามด่านตรวจคนเข้าเมือง ในด้านระบัดวิทยามีทีมเฝ้าระวังและสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว (SRRT) กว่า 1,000 ทีม ครอบคลุมทุกจังหวัดและอำเภอ

2. การตรวจวินิจฉัย ยืนยันเชื้อทางห้องปฏิบัติการ ขณะนี้ทั่วประเทศสามารถตรวจเชื้อไว้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ได้ และรายงานผลยืนยันภายใน 4 ชั่วโมง จำนวน 14 แห่ง มีรถตรวจยืนยันเชื้อเคลื่อนที่ 6 คัน ของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ โดยเชื่อมโยงเครือข่ายการซั้นสูตรทางห้องปฏิบัติ ติการกับทางมหาวิทยาลัยต่างๆ ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล นอกจากนี้จะยังมีการวางแผนทำระบบคัดกรองโรค โดยความร่วมมือของ กรมการแพทย์ สำนักระบัดวิทยา กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล และ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติอีกด้วย

3. การดูแลรักษาผู้ป่วย ต้องวินิจฉัยเร็ว รักษาได้อย่างทันท่วงที โดยกรมการแพทย์ได้จัดทำคู่มือการคัดกรอง บนฐานประสบการณ์จากไว้หวัดนก เพื่อรักษาผู้ป่วยรายสงสัยให้โรงพยาบาลต่างๆ ทั่งของรัฐ และเอกชนทั่วประเทศ

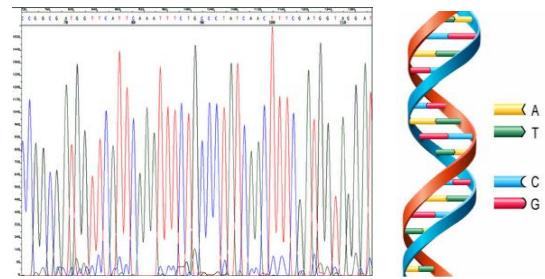
4. การเตรียมเวชภัณฑ์ อุปกรณ์ป้องกันการติดเชื้อ ประเทศไทยมียา ต้านไวรัสโอดเซลathamivier สำรองไว้ 3.2 ล้านเม็ด หากจำเป็นต้องใช้เพิ่มสามารถให้องค์กรเภสัชกรรมผลิตได้อีกอย่างรวดเร็ว ประมาณ 1 ล้านเม็ด นอกจากนี้ยังมีหน้ากากอนามัยชนิดเดือน 95 กว่า 5 แสนชิ้น หน้ากากอนามัยทั่วไปเกือบ 3 ล้านชิ้น โดยสั่งซื้อยาและอุปกรณ์เหล่านี้เพิ่มเติมต่อไป

5. การให้ข้อมูลประชาชน ให้รู้สถานการณ์ที่ถูกต้องและรู้วิธีในการป้องกันโรคอย่างครอบคลุม โดยออกประกาศคำแนะนำ ประชาชนในการดูแลสุขภาพ เผยแพร่ทางเว็บไซต์ และตั้งศูนย์บริการข่าวสารตลอด 24 ชั่วโมง โดยกระทรวงสาธารณสุข จะเสนอครม. ให้แต่งตั้งคณะกรรมการระดับชาติ เพื่อให้มีการประสานงานกับทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชน

กระทรวงวิทยาศาสตร์ กับการเตรียมงานวิจัยเพื่อรับมือกับเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่

ตามที่ได้เกิดการระบาดของเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ตั้งแต่เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2552 ที่ประเทศไทยมีเชื้อกันในทางกระทรวงวิทยาศาสตร์ โดย สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ได้ทำการประสานงาน ทำให้เกิดความร่วมมือ เพื่อให้เกิดงานวิจัยที่สามารถรับมือกับเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ดังนี้

1. การตรวจวินิจฉัย ยืนยัน ทาง สวทช . คณะแพทย์ศิริราช จุฬาฯ ได้ร่วมกับ กรมการแพทย์ สำนักระบบดิจิทัล กระทรวงสาธารณสุข กำหนดแนวทางเฝ้าระวัง นิยามการคัดกรองผู้เข้าข่ายต้องสงสัยว่าติดเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ เพื่อประกอบการสอบสวนโรค หลังจากผ่านขั้นตอนการใช้เครื่อง Thermo Scan ที่ติดตั้ง ณ ด่านตรวจคนเข้าเมือง ที่สนามบินสุวรรณภูมิ และท่าอากาศยานนานาชาติอี็นเจ รวมทั้งหลังจากได้ข้อมูลลำดับพันธุกรรมของเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ จากข้อมูลเผยแพร่ของ WHO และ ได้ดำเนินการออกแบบ และ สังเคราะห์ตัวตรวจจับจำเพาะ พร้อมทั้งตัวควบคุมบวก (positive control) เพื่อใช้ในการตรวจทางอณุชีววิทยาที่รวดเร็ว และเป็นการยืนยันผล ซึ่งจะสามารถนำมาใช้แทนสถานการณ์การตรวจวินิจฉัยแบบปัจจุบัน ที่ต้องถอดรหัส พันธุกรรมของทุกชนิด (direct sequencing) ที่เข้าข่ายต้องสงสัย โดย การดำเนินการดังกล่าวได้จัดตั้งขึ้นเป็น เครือข่ายห้องปฏิบัติการตรวจวินิจฉัยระดับชาติ ซึ่งมีการประสานงานระหว่างห้องปฏิบัติการ ในมหาวิทยาลัย ต่างๆ และกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ สร . กรมการแพทย์ สำนักระบบดิจิทัล สวทช . ได้ให้การสนับสนุน รศ . ดร.วสันต์ จันทร์ทิพย์ จากคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล พัฒนา ชุดตรวจวินิจฉัยไข้หวัดใหญ่แบบครบวงจร (All-In-One) โดยใช้เทคนิค Pyrosequencing ซึ่งสามารถแยกแยะการติดเชื้อไว้หวัดใหญ่ตามถูกต้อง ไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ และไข้หวัดนก พร้อมไปกับการตรวจหาการต้อยา Amantadine และ Oseltamivir จากการตรวจเพียงครั้งเดียว

2. การสร้างวัคซีนต้นแบบไวรัสไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ตามที่ได้ข้อมูลลำดับพันธุกรรมของเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ จาก WHO และ ด้วยเหตุผลเพื่อความมั่นคงและปลอดภัยของประชาชนในประเทศไทย สวทช. จึงได้ประสานไป

ยังนักวิจัยจาก 2 สถาบัน (ศิริราช ใบโอเทค) ให้ดำเนินการสร้างวัคซีนต้นแบบไวรัสไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2 ต้นแบบที่แตกต่างกัน มาเพื่อใช้ในการป้องกันการระบาด ของไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่นี้ โดยในขณะนี้อยู่ในระหว่าง การสังเคราะห์ยีน ซึ่งคาดว่าจะใช้เวลา 2 อายุติปี และอยู่ระหว่างประสานหาห้องปฏิบัติการชีวนิรภัยระดับ 3 (Bio-Safety Level 3: BSL3) ที่พร้อมให้ดำเนินการ รวมทั้งคาดว่าหากทุกอย่างพร้อม น่าจะสร้างวัคซีนดังกล่าวได้ภายใน 2-3 อายุติปีหลังจากนั้น

3. การผลิตยาต้านไวรัสไข้หวัดใหญ่ องค์การเภสัชกรรม อยู่ในระหว่างทำการผลิตยาต้านไวรัสไข้หวัดใหญ่ ชื่อ โอลเซตามิเวียร์ หรือ ทามิฟลู ซึ่งเป็นยาที่ผลิต โดยต้องทำการสังเคราะห์ถึง 12 ขั้นตอน ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสังเคราะห์ที่ 8 ในระดับถัง 200 ลิตร ซึ่งยังเหลืออีก 4 ขั้นตอน และคาดว่าจะแล้วเสร็จในเดือนมิถุนายน 2552

4. การทำแบบจำลองทางคณิตศาสตร์เพื่อศึกษารูปแบบการระบาดของเชื้อไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 H1N1 สวทช. โดยโปรแกรมโรคติดเชื้ออุบัติใหม่ จะจัดให้มีการประชุมผู้เชี่ยวชาญทางด้านการทำแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ เพื่อร่วมระดมสมองหาโจทย์วิจัยในเบื้องต้น ที่จะสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับการระบาดของเชื้อที่ครอบคลุม และมาตรการควบคุมโรค โดยในเบื้องต้นจะใช้แบบจำลองของกรมควบคุมโรคที่ทำร่วมกับ Imperial College ในการศึกษาการระบาดของ H5N1 มาใช้เป็นแบบในการศึกษาในครั้งนี้

ผลการประชุมรัฐมนตรีสาธารณสุขอาเซียน+3 (จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้) สมัยพิเศษ ว่าด้วยโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ชนิดเอ (ເອົ້າເອັນ1)

ประเทศไทยโดย กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับ กระทรวงการต่างประเทศ เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม รัฐมนตรีสาธารณสุขอาเซียน +3 สมัยพิเศษว่าด้วยโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ชนิดเอ (ເອົ້າເອັນ1) ระหว่างวันที่ 7 — 8 พฤษภาคม 2552 ณ โรงแรมดุสิตธานี กรุงเทพฯ เพื่อร่วมหารือถึงมาตรการในการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ชนิด A(H1N1) โดยวันที่ 7 พฤษภาคม 2552 เป็นการประชุมเจ้าหน้าที่อาุโสระดับปลัด กระทรวงสาธารณสุข และวันที่ 8 พฤษภาคม 2552 เป็นการประชุมระดับรัฐมนตรีสาธารณสุขของประเทศไทยสมาชิกอาเซียน +3 รวม 13 ประเทศ ได้แก่ บราซิล สาธารณรัฐอิหร่าน ลาว มาลาเซีย พม่า พิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย เวียดนาม จีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ โดยมีผู้สังเกตการณ์จากองค์กรระหว่างประเทศทั้งในไทยและต่างประเทศ รวมทั้ง ผู้บริหารและนักวิชาการจาก กระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสิ้น 115 คน

ที่ประชุมได้รับทราบสถานการณ์ทั่วไปของการระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ชนิด A (H1N1) โดยผู้เชี่ยวชาญจากองค์กรระหว่างประเทศร่วมให้ความเห็นว่า โรคระบาดชนิดสายพันธุ์ใหม่ ยังไม่ทราบระบาดวิทยาของโรคที่ชัดเจน การแพร่กระจายของโรคเป็นไปอย่างรวดเร็วเนื่องจากสามารถแพร่กระจายจากคนสู่คนได้ ทุกประเทศได้มีแผนยุทธศาสตร์รองรับการระบาดของโรคไข้หวัดนกอยู่แล้วทำให้สามารถที่จะปรับแผนดังกล่าวในการรองรับการระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ได้ทันท่วงที อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเชื้อไวรัสที่พบเป็นไวรัสสายพันธุ์ใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สามารถแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว ทำให้องค์กรอนามัยโลกไม่สามารถพยากรณ์ความรุนแรงของการระบาดของโรคได้ ที่ประชุมจึงขอให้ทุกประเทศเสริมสร้างมาตรการในการป้องกันและเฝ้าระวังโรคดังกล่าวให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น รวมไปถึงการเน้นการให้ความรู้แก่ประชาชนในการสริมสร้างอนามัยส่วนบุคคลด้วย

ทั้งนี้ที่ประชุมฯ ยังได้เรียกร้องให้ประเทศไทยร่วมมือในการป้องกันและควบคุมโรคในภูมิภาค โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนข้อมูลการระบาดของโรค การพัฒนาคุณภาพการตรวจทางห้องปฏิบัติการ การประสานการควบคุมโรคข้ามพรมแดน พิจารณาดำเนินการตรวจสอบผู้โดยสารขาออก (Exit screening) และการเพิ่มจำนวนยาต้านไวรัสในคลังสำรอง สำหรับประเทศไทยได้มีการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับการระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ชนิดนี้อย่างเข้มแข็ง โดยมีมาตรการหลักในการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรค ดังนี้

1. การเเร่งรัดและเพิ่มระดับความเข้มข้นในการเฝ้าระวังโรค จัดทำแนวทางปฏิบัติเผยแพร่ให้กับสถานบริการสาธารณสุขทั่วประเทศ และทีมเฝ้าระวังและสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว (SRRT) ซึ่งครอบคลุมทุกจังหวัดและอำเภอ เพื่อดำเนินการค้นหาผู้ป่วยและควบคุมโรคได้ทันท่วงที

2. การเตรียมพร้อมด้านการตรวจยืนยันเชื้อทางห้องปฏิบัติการ

3. การสำรวจเวชภัณฑ์ อุปกรณ์ป้องกันการติดเชื้อ กระทรวงสาธารณสุขได้สำรวจยาต้านไวรัสและอุปกรณ์ป้องกันการติดเชื้อของบุคลากรสาธารณสุขไว้ เพื่อรักษาและป้องกันโรค โดยมีความมั่นใจว่าเพียงพอต่อการระบาดของโรค

4. การให้สุขศึกษาและประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ข้อมูลประชาชนให้รู้ถึงสถานการณ์ที่ถูกต้องและร่วมมือในการป้องกันโรคอย่างครบถ้วน โดยออกประกาศคำแนะนำประชาชนในการป้องกันโรคและดูแลสุขภาพผ่านช่องทางสื่อต่างๆ

5. การตรวจผู้โดยสารที่เดินทางมาจากต่างประเทศ มีการติดตั้งเครื่องตรวจอุณหภูมิ (Thermo Scan) ที่สนามบินนานาชาติ เพื่อคัดกรองผู้โดยสารที่มีอาการไข้ การเตรียมพร้อมที่จะใช้งานเมื่อมีความจำเป็นโดยจะดูแลผู้เดินทางให้ได้รับผลกระทบน้อยที่สุด ทั้งนี้ คณะกรรมการโรคติดต่อ อนุมัติงบประมาณมากกว่า 100 ล้านบาท ในการดำเนินการดังกล่าว

ติดต่อ ขอข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

โปรแกรมโรคติดเชื้ออุบัติใหม่ อุบัติซ้ำ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

โทรศัพท์ 02-6448150-99 ต่อ 501 หรือ 02-6448083 หรือ 02-5647000 ต่อ 2609 และ 2612

โทรสาร 02-6448100 หรือ 02-5647008

e-mail : eid@nstda.or.th